

**Van water landt, van landt weder water.
Waterstaat en waterhuishouding in
midden Zeeuws-Vlaanderen, 1600-1999**

Marc L.M. de Vleeschauwer

Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies
Volume 14, 2012

Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies is published by the Institute for Geo- and Bioarchaeology (Faculty of Earth and Life Sciences) of VU University in Amsterdam, The Netherlands.

The series presents Ph.D. studies, scientific reports of contract research, conference proceedings, etc., in the field of archaeological science which have been done by, or were performed under the supervision of the Institute for Geo- and Bioarchaeology. Relevant studies carried out by other organisations appealing to a broadly interested readership in archaeological science are invited to submit their manuscripts to the series. Contributions should be written in English. Manuscripts in Dutch will be accepted only as an exception.

Editorial Board H. Kars, A.M.J. de Kraker and S.J. Kluiving

Pre-press VU University, Amsterdam

Coverdesign Bert Brouwenstijn, VU University, Amsterdam

Printed by Ipskamp Drukkers B.V., Amsterdam

Distribution You may order volumes of the series by sending an e-mail message to the secretariat of the Institute: geobioarcheologie@falw.vu.nl. Price of the present volume € 35.00 including postage and handling, but excl. VAT.

This volume presents the original version of the Ph.D. thesis of Marc L.M. de Vleesschauwer and has been reviewed by the Doctorate Commission composed of Dr. F. Beekman ('s-Gravenhage), Dr. W. van der Ham ('s-Gravenhage), Prof.dr. H. Kars (Amsterdam), Prof.dr. J. Renes (Utrecht/Amsterdam), Prof.dr. T. Soens (Antwerpen), and Prof.em.dr. G.P. van de Ven (Nijmegen).

All rights reserved

© Institute for Geo and Bioarchaeology, Vrije Universiteit, Amsterdam

ISBN 978-90-77456-13-2

ISSN 1571-0750

On the cover: Detail uit de 'Kaerte van de Vier Ambachten' van Blaeu. Deze kaart geeft de toestand weer van het onderzoeksgebied in 1640.

VRIJE UNIVERSITEIT

Van water landt, van landt weder water

**Waterstaat en waterhuishouding in
midden Zeeuws-Vlaanderen, 1600-1999**

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van de graad Doctor aan
de Vrije Universiteit Amsterdam,
op gezag van de rector magnificus
prof.dr. L.M. Bouter,
in het openbaar te verdedigen
ten overstaan van de promotiecommissie
van de faculteit der Aard- en Levenswetenschappen
op woensdag 11 januari 2012 om 11.45 uur
in de aula van de universiteit,
De Boelelaan 1105

door

Marc Leon Marie de Vleesschauwer

geboren te Sas van Gent

promotor: prof.dr. G.J. Borger

copromotor: dr. A.M.J. de Kraker

Inhoud

Voorwoord

1	Algemene inleiding	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Veranderingen en ontwikkelingen	4
1.2.1	Veranderingen in de natuur	4
1.2.2	Veranderingen in de samenleving	5
1.2.2.1	Politiek systeem/oorlogssituaties	6
1.2.2.2	Bestuur	6
1.2.2.3	Economie	8
1.2.2.4	Bevolking	8
1.2.2.5	Technische veranderingen	8
1.3	Veranderingen en ontwikkelingen in de waterstaat elders in Nederland	9
1.4	Veranderingen breder beschouwd	16
2	Ontwikkeling van het polderlandschap	19
2.1	Inleiding	19
2.2	Het landschap in de late middeleeuwen (1000-1500)	19
2.3	Het landschap in de vijftiende eeuw	21
2.4	Het landschap in de zestiende eeuw	23
2.4.1	Landaanwinst	23
2.4.2	Landverlies	25
2.4.2.1	Stormvloed van 1570	25
2.4.2.2	Militaire inundaties	25
2.4.2.3	Herstel van het landschap	26
2.5	Het landschap in de zeventiende eeuw	28
2.5.1	Landaanwinst: periode 1609-1621	28
2.5.1.1	Polders van François de Langhe	28
2.5.1.2	Albertpolder	28
2.5.1.3	Riedenpolder	30
2.5.1.4	Isabellapolder(s)	30
2.5.1.5	Zuiddorpepolders	31
2.5.1.6	Catspolder	31
2.5.1.7	Capellepolder	32
2.5.1.8	Oud-Westenrijkpolder	32
2.5.1.9	Zeven Triniteitspolder	32
2.5.1.10	Serlippenspolder	32
2.5.1.11	Autrichepolder	32
2.5.1.12	Sint-Bernardpolder	33
2.5.2	Landaanwinst: periode 1621-1648	33
2.5.2.1	Sint-Anthoniepolder	34
2.5.2.2	Sint-Pieterspolder	34
2.5.2.3	Oud-Beoostenblij-Bezuidenpolder	34
2.5.2.4	Sint-Franciespolder	36
2.5.2.5	Karnemelkpolder (Zelzate)	36

2.5.3	Landaanwinst: periode 1648-1700	36
2.5.3.1	Koegors-, Nieuw-Zevenaar- en Eglantierpolder	36
2.5.3.2	Zaamslagpolder	37
2.5.3.3	Canisvlietpolder	38
2.5.3.4	Beoostenblij-Benoordenpolder	39
2.5.3.5	Sluispolder	40
2.5.3.6	Nieuw-Westenrijkpolder	40
2.5.3.7	Aan- en Genderdijkepolder	40
2.5.3.8	Overslagpolder	41
2.5.3.9	Oud-Karnemelkpolder	41
2.5.3.10	Moerbekepolder	41
2.5.3.11	Varempé-, Nieuw-Beoostenblij-Bezuiden- en Nieuw-Karnemelkpolder	41
2.5.3.12	Groote Huissenspolder	41
2.5.3.13	Klein-Zevenaar- of Noord-Westenrijkpolder	42
2.5.4	Landverlies	42
2.5.4.1	Militaire inundaties	42
2.5.4.2	Stormvloeden	44
2.6	Het landschap in de achttiende eeuw	48
2.6.1	Politiek-historisch kader	48
2.6.2	Landaanwinst	49
2.6.2.1	Oud-Vogelschorpolder	49
2.6.2.2	Papeschor- of Nieuw-Autrichepolder	49
2.6.2.3	Kleine Huissenspolder	49
2.6.2.4	Krekepolder	50
2.6.2.5	Margarethapolder	50
2.6.2.6	Moerspuipolder	51
2.6.2.7	Eendragtspolder	51
2.6.2.8	Beoosten- en Bewestenblijpolder	52
2.6.3	Landverlies	53
2.6.3.1	Stormvloed van 1715	53
2.6.3.2	Militaire inundaties	55
2.7	Het landschap in de negentiende eeuw	57
2.7.1	Politiek-historisch kader	57
2.7.2	Landaanwinst	57
2.7.2.1	De drie polders van de Compagnie Blemont	57
2.7.2.2	Polders in de omgeving van Sluiskil	59
2.7.2.3	Polders tussen Sas van Gent en Philippine	60
2.7.2.4	Polders tussen Sluiskil en Hoek	61
2.7.2.5	Polders in de omgeving van Philippine	62
2.7.2.6	Polders tussen Sluiskil, Axel, Terneuzen en het Hellegat	63
2.7.3	Landverlies	64
2.7.3.1	De stormvloeden van 1808 en 1809	64
2.8	Het landschap in de twintigste eeuw	67
2.8.1	Landaanwinst	67
2.8.1.1	Polders ten oosten van het Kanaal van Gent naar Terneuzen	67
2.8.1.2	Polders ten westen van het Kanaal van Gent naar Terneuzen	68
2.8.2	Landverlies	72
2.8.2.1	Watersnoodramp van 1906	72
2.8.2.2	Watersnoodramp van 1953	72
2.9	Samenvatting en conclusies	74
3	Bestuurlijke organisatie en waterschapsvorming tot 1965	77
3.1	Inleiding	77
3.2	Bestuurlijke organisatie in de late middeleeuwen	78
3.3	Bestuurlijke ontwikkelingen in de zeventiende en achttiende eeuw	79

3.3.1	Het Generaal Reglement van 20 januari 1791	82
3.4	Bestuurlijke ontwikkelingen tijdens de Franse periode: 1794-1814	83
3.4.1	De Keizerlijke Decreten van 1811	85
3.5	Bestuurlijke ontwikkelingen tussen 1814 en 1965	87
3.5.1	Besluiten van 1814-1824	87
3.5.2	Reglement van Administratie der Polders in Zeeland (1841)	88
3.5.3	Ontwerpreglementen van 1855 en 1858	89
3.5.3.1	Reacties van de polders	90
3.5.4	Algemeen Reglement voor de Polders en Waterschappen van 1873	90
3.5.4.1	Reacties van de polders	91
3.5.5	Het functioneren van het dijkbestuur in de praktijk	92
3.5.5.1	Dijkgraaf	93
3.5.5.2	Gezwoenen	93
3.5.5.3	Ontvanger-griffier	94
3.5.5.4	Ingelanden	94
3.5.5.5	Jaarlijkse maaltijd en presentiegeld	95
3.6	De calamiteuze polders of <i>crancke dijckagien</i> in de achttiende eeuw	96
3.6.1	Reglement en Ordre op de calamiteuze polders (1715)	96
3.6.2	Aanvullende regelingen over calamiteuze polders: 1721-1789	97
3.6.3	Het Generaal Reglement van 1791	98
3.6.3.1	Reacties van de polders	99
3.7	De calamiteuze polders in de Franse periode: 1794-1814	99
3.7.1	Besluit van 19 Messidor jaar VII (8 juli 1800)	100
3.7.1.1	Reacties van de polders	100
3.7.2	Arrest van 17 Germinal jaar VIII (7 april 1801)	101
3.7.2.1	Inundatie van de Margarethapolder	101
3.7.3	Wet van 29 Floréal jaar X (19 mei 1802)	102
3.7.4	Decreet van 1 Germinal jaar XIII (22 maart 1805)	103
3.7.5	Keizerlijk Decreet van 28 december 1811	103
3.7.6	Arrest van 15 februari 1813	104
3.8	Polderwetgeving in de negentiende en twintigste eeuw	105
3.8.1	Koninklijk Besluit van 16 november 1814	105
3.8.1.1	Protest van de polders	106
3.8.2	Reglement van Administratie der Polders in Zeeland (1841)	106
3.8.3	Reglement voor de calamiteuze polders en waterschappen in Zeeland (1871)	107
3.8.4	Besluit van 25 oktober 1976: Intrekking van het reglement op de calamiteuze Polders	110
3.9	Calamiteuze polders in de praktijk: twee voorbeelden	110
3.9.1	Margarethapolder	110
3.9.2	Nieuw-Neuzenpolder	114
3.10	Internationale polders	117
3.10.1	Moerbekepolder	118
3.10.2	Albertpolder	118
3.10.3	Moerspuipolder	119
3.11	Waterschap Hulster en Axeler Ambacht	119
3.11.1	Oprichting waterschap Hulster en Axeler Ambacht	121
3.12	Wegschappen	125
3.12.1	Commissie van de Steenweg Sas van Gent-Westdorpe	125
3.12.1.1	Financiering	125
3.12.1.2	Bestuur	126
3.12.1.3	Het einde	127
3.12.2	Grindwegcommissie of commissie van de Valweg	127
3.13	Samenvatting en conclusies	128

4	Waterschapsvorming en bestuurlijke ontwikkelingen 1965-1999	131
4.1	Inleiding	131
4.2	Zeeuws-Vlaanderen wordt opgedeeld in waterschappen	131
4.2.1	Adviescommissie reorganisatie polderwezen	132
4.2.1.1	Werkwijze van de adviescommissie	134
4.2.1.2	Kritiek van de polders, waterschappen en gemeenten	135
4.3	Internationale polders	137
4.3.1	Einde van de internationale polders nabij	137
4.3.2	Grote verwarring	138
4.3.3	Definitieve splitsing	139
4.3.3.1	De Moerspuipolder - een bijzonder geval	139
4.4	Waterschap De verenigde Braakmanpolders	140
4.4.1	Bestuur en personeel	140
4.4.1.1	Reglement voor het waterschap De verenigde Braakmanpolders	140
4.4.1.2	Bestuurlijke vernieuwing	141
4.4.1.3	Bijzonder reglement voor het waterschap (1973)	143
4.4.1.4	Personeel	143
4.4.1.5	Huisvesting	145
4.4.1.6	Wisseling van de macht	145
4.5	Waterschap Axeler Ambacht	146
4.5.1	Bestuur en personeel	146
4.5.2	Huisvesting	147
4.5.3	Indeling in districten en districtsverkiezingen	147
4.5.4	Bestuurlijke ontwikkeling	150
4.5.4.1	Algemene vergadering	150
4.5.4.2	Dagelijks bestuur	151
4.5.4.3	Besluitvormingsproces	153
4.5.5	Personeel	154
4.5.5.1	Ontvanger	154
4.5.5.2	Kassier	155
4.5.5.3	Bodeconciërge	156
4.5.5.4	Kantonnier en voorman-kantonnier	156
4.5.5.5	Technische dienst	157
4.5.6	Het einde	158
4.6	Waterschap De drie Ambachten	158
4.6.1	De ophanden zijnde waterschapsreorganisatie	158
4.6.2	Commissie Van der Wel	159
4.6.3	Nieuwe studiecommissies	161
4.6.4	Reacties van de waterschappen	163
4.6.5	Nieuwe bestuurssamenstelling en districtsindeling	164
4.6.6	Datum van concentratie	165
4.6.7	Naamgeving	166
4.6.8	Zetel en huisvesting	166
4.6.9	Bestuurlijke ontwikkelingen van het nieuwe waterschap tussen 1982 en 1998	170
4.6.10	De nieuwe Waterschapswet	171
4.6.11	Communicatie neemt een grotere plaats in binnen het waterschap	172
4.6.12	Waterschapsverkiezing van 2 maart 1994	173
4.6.13	De ambtelijke diensten onder een eenhoofdige leiding	174
4.6.14	De fusie bleek een goede zaak te zijn	175
4.6.15	Nieuwe concentratieplannen	177
4.7	Samenvatting en conclusies	178
5	De waterkering: zeedijken en vooroevers	181
5.1	Inleiding	181
5.2	Visies op de dijkzorg vanaf de zestiende tot de twintigste eeuw	181

5.2.1	Andries Vierlingh	181
5.2.2	Jan Matelé	182
5.2.3	De achttiende en negentiende eeuw en Abraham Caland	182
5.2.4	Deltawet (1958)	183
5.3	Aanleg van zeedijken	183
5.3.1	Bedijkingen in de zeventiende en achttiende eeuw	183
5.3.1.1	Bedijkingstechniek	183
5.3.1.2	Krammatten en onderhoudswerken	186
5.3.1.3	Achttiende-eeuwse vernieuwingen	188
5.3.1.4	Aanbesteding, dijkwerkers en aannemers	189
5.3.1.5	Vletters	193
5.3.1.6	Soetelaars	194
5.4.1.7	Directieket of Heerenhuijs	194
5.3.1.8	Opleveren van een bedijking	195
5.3.1.9	Kosten van een bedijking	196
5.3.2	Aanleg van zeedijken: tweede helft van de achttiende eeuw tot 1900	196
5.3.2.1	Bestek van de Nieuw-Neuzenpolder uit 1816	197
5.3.2.2	Vorm van de zeedijk in 1872	198
5.3.3	Aanleg van zeedijken in de twintigste eeuw	198
5.3.4	Gebruik van stenen op de zeedijk	200
5.3.4.1	Beton als dijkversterking	201
5.3.4.2	Asfalt als dijkversterking	203
5.3.5	Deltawerken	203
5.3.5.1	Deltawerken aan de westzijde van Terneuzen	203
5.3.5.2	Deltawerken aan de oostzijde van Terneuzen	204
5.3.5.3	Ophoging van het dijkvak aan de Serlippens- en Nieuw-Othenepolder	205
5.4	De verdediging van de vooroever	206
5.4.1	Vallen en afschuivingen: oorzaken en voorbeelden	207
5.4.1.1	Oever- en dijkvallen aan de westzijde van Terneuzen	207
5.4.1.2	Oever- en dijkvallen aan de oostzijde van Terneuzen	208
5.4.2	Inlagen of slaperdijken	210
5.4.3	Hoofden en dammen	212
5.4.4	Zinkstukken en kraagstukken	212
5.4.5	Peilingen	214
5.4.5.1	Hoe ging het peilen in zijn werk	215
5.4.6	Helmduikingen	215
5.4.7	Grondboringen	216
5.4.8	Oeververdediging in de twintigste eeuw	217
5.5	Samenvatting en conclusies	218
6	Binnenwaterbeheer en Waterzuivering	221
6.1	Inleiding	221
6.2	Afwateringsgebieden tussen 1600 en 2000	221
6.3	Waterbeheersing vanaf de negentiende eeuw tot 1965	231
6.3.1	De oostelijke Rijkswaterleiding	231
6.3.1.1	Rapport van het ingenieursbureau Van Hasselt en De Koning	234
6.3.1.2	Afwateringssituatie omstreeks 1960	237
6.3.2	De Westelijke Rijkswaterleiding	238
6.3.2.1	Afwateringsproblemen in de twintigste eeuw	239
6.4	Waterbeheersing na 1965	241
6.4.1	Waterbeheersingplannen in het waterschap Axeler Ambacht	241
6.4.2	Waterbeheersingplannen in het waterschap De verenigde Braakmanpolders	246
6.4.3	Waterbeheersingplannen in het waterschap De Drie Ambachten	247
6.5	Suatiecontracten periode zeventiende-twintigste eeuw	249
6.5.1	Zeventiende eeuw	250

6.5.2	Achttiende eeuw	251
6.5.3	Negentiende eeuw	254
6.5.4	Twintigste eeuw	256
6.5.4.1	Suatiecontracten tussen de waterschappen Axeler en Hulster Ambacht in 1966 en 1973	256
6.6	Internationale waterverdragen	257
6.6.1	Tractaat van 19 april 1839	257
6.6.2	Tractaat van 5 november 1842	258
6.6.3	Overeenkomst of Conventie van Gent, 20 mei 1843	258
6.6.4	Overeenkomst van 1968	259
6.6.5	Overeenkomst van 1984	260
6.6.6	Overeenkomst van 1989	261
6.7	Zeesluizen en gemalen	261
6.7.1	Inleiding	261
6.7.2	Houten zeesluizen	262
6.7.2.1	Sluisonderhoud	263
6.7.2.2	Verlegging van de zeesluis van de Zuiddorpe-Noord- en de Albertpolder	265
6.7.3	Stenen zeesluizen	268
6.7.3.1	Problemen met de zeesluis in de Lovenpolder	268
6.7.4	Gemalen	270
6.7.4.1	Gemaal Lovenpolder	270
6.7.4.2	Gemaal Othene	272
6.8	Waterzuivering	273
6.8.1	Grensoverschrijdende watervervuiling uit België	275
6.9	Samenvatting en conclusies	276
7	Wegen en ruilverkaveling	279
7.1	Inleiding	279
7.2	Wegen	279
7.2.1	Onverharde wegen	279
7.2.2	Grindwegen	282
7.2.3	Keiwegen	283
7.2.3.1	Keiwegen in de omgeving van Sas van Gent en Westdorpe	284
7.2.3.2	Keiwegen in de omgeving van Zaamslag en Axel	284
7.2.4	Macadam- en asfaltwegen	287
7.2.5	Raamontsluitingsplan	291
7.3	Ruilverkaveling	292
7.3.1	Ruilverkaveling ten westen van het kanaal	293
7.3.2	Ruilverkavelingen ten oosten van het kanaal	296
7.3.2.1	Ruilverkaveling Canisvliet	296
7.3.2.2	Ruilverkaveling Koewacht	298
7.3.3	Ruilverkavelingen met administratief karakter	299
7.3.4	Particuliere ruilverkavelingen	300
7.4	Samenvatting en conclusies	301
8	Samenvatting en eindconclusies	305
8.1	Samenvatting	305
8.2	Eindconclusies	315
	Bibliografie, inventarissen en catalogi	317
	Bronnen	321
	Summary	325

Voorwoord

In de loop van 2004 werd ik door dr. Adrie de Kraker benaderd in verband met een project voor het schrijven van een manuscript over de geschiedenis van de polders en waterschappen in midden Zeeuws-Vlaanderen, c.q. het voormalige beheersgebied van het waterschap De Drie Ambachten. De opdrachtgever hiervoor was het toenmalige waterschap Zeeuws-Vlaanderen en de Vrije Universiteit Amsterdam zou, in de persoon van Adrie de Kraker, het project begeleiden.

In het kader van het onderzoek werd 1999 als *terminus ad quem* gehanteerd, het jaar waarin de drie toen bestaande waterschappen in Zeeuws-Vlaanderen werden samengevoegd tot het waterschap Zeeuws-Vlaanderen. De *terminus a quo* was 1600. De start van een nieuwe eeuw waarin het vanuit militair-strategisch oogpunt (c.q. door menselijk ingrijpen) geïnundeerde onderzoeksgebied stelselmatig zou worden teruggewonnen op de zee en er uiteindelijk een nieuw cultuur(polder)landschap ontstond.

In oktober 2005 startte ik deeltijds met de eerste fase van het project, te weten het archiefonderzoek. Daarvoor kon ik gebruik maken van het goed ontsloten waterschapsarchief in Terneuzen. Wat me aangenaam is bijgebleven aan die onderzoeksfase zijn de (aanvankelijk) wekelijkse ‘vistes’ van Adrie, waarbij het zowel over de stand van zaken in verband met het onderzoek ging, maar ook allerlei andere wetenswaardigheden de revue passeerden.

In mijn ijver om toch maar voldoende gegevens te hebben voor het schrijven van het manuscript (het was tenslotte de eerste keer) onderzocht ik meer archiefbronnen dan nodig was, en dat resulteerde uiteindelijk in ruim 1.200 getypte velletjes A4. Het verwerken van al deze gegevens vergde daardoor eveneens veel meer tijd dan was gepland. De *terminus ad quem* voor de oplevering van het manuscript (oktober 2007) moest daarom worden verschoven. Uiteindelijk zou het voorjaar 2008 worden, vooraleer mijn *magnum opus* was gerealiseerd.

Toen kwam prof.dr. Guus Borger (destijds nog niet geëmeriteerd) in beeld, die tot dan toe het hele project op de achtergrond had gevolgd. Volgens hem kwam het manuscript in aanmerking voor een proefschrift. En zo werd ik opeens buitenpromovendus, een status waarvan ik nooit had kunnen/-durfen dromen. Die status betekende evenwel een nieuwe werklust, want het bestaande manuscript moest nu tot proefschrift worden omgewerkt. Bovendien diende dit te gebeuren in eigen (vrije) tijd. Hierbij mocht ik opnieuw rekenen op de steun, adviezen, praktische tips en zo veel meer van Adrie, die ondertussen mijn copromotor was geworden. Voor zijn hulp en inzet wil ik hem op deze plaats diepgemeend dank zeggen.

Ook prof.dr. Henk Kars past hier een woord van dank. Als directeur van het instituut voor Geo- en Bioarcheologie heeft hij het mogelijk gemaakt dat onderhavig proefschrift kon worden gerealiseerd. Tevens wil ik hem bedanken voor het verzorgen van de eindredactie.

Maar bovenal wil ik mijn promotor prof.em.dr. Guus Borger bedanken voor het minutieus doornemen van het manuscript. Met zijn deskundige opmerkingen is hij voor mij een ware leermeester geweest.

Tot slot wil ik hierbij mijn dank uitdrukken aan de archiefmedewerkers van het toenmalige waterschap Zeeuws-Vlaanderen, met name Dorine van Rijsbergen, de verantwoordelijke voor het statisch archief. Eveneens een woord van dank aan Patrick Wentzler van de tekenkamer die de kaartjes voor dit proefschrift heeft gemaakt.

Willy Stevens uit Knesselare (B) wil ik bedanken voor het doorspelen van interessante referenties inzake Zeeuws-Vlaamse polders, gevonden bij het doornemen van de archieven van de Raad van Vlaanderen in het Rijksarchief te Gent (B).

Ik draag dit proefschrift op aan mijn (†) vader en moeder en mijn tweelingdochters (in alfabetische volgorde) Annelies en Liselotte.

Summo numine